

MASARYKOVA UNIVERZITA

Historický koncept města

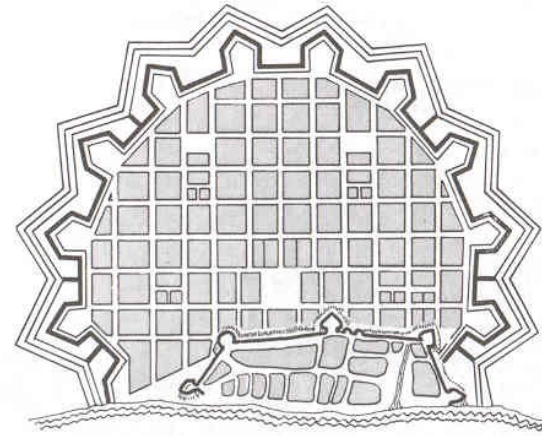
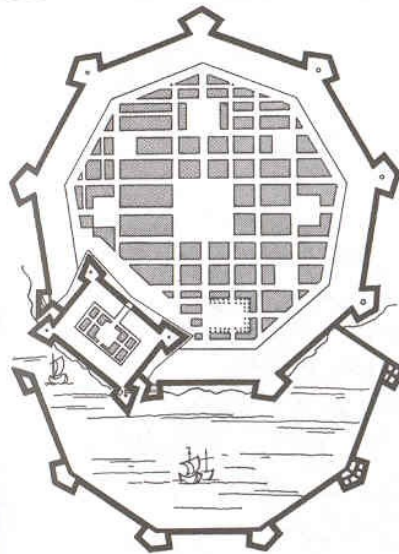
*Od klasicismu po
socialismus*

Obsah přednášky

- ❖ Klasicistní město.
- ❖ Průmyslové město a jeho rozvoj.
- ❖ Urbanizace.
- ❖ Vývoj po 2. světové válce.

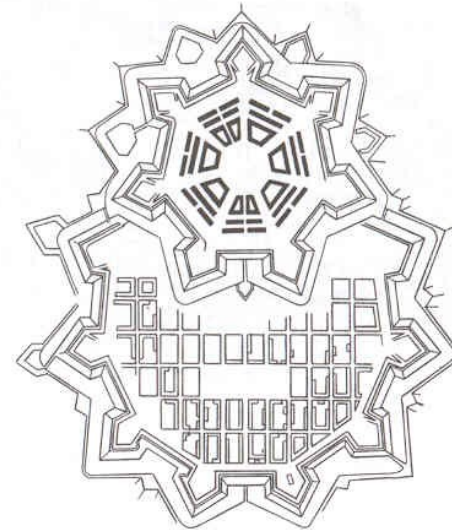
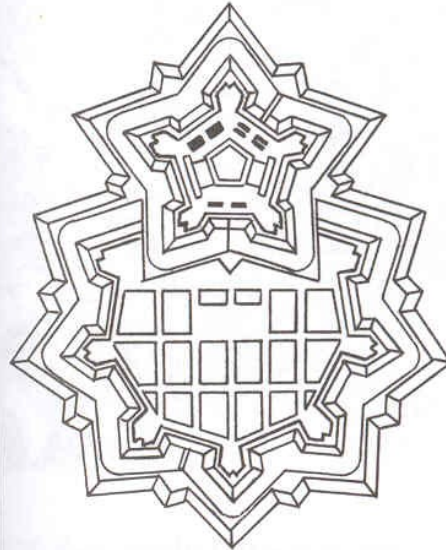
Klasicismus

- Města pevnosti (Josefov, Terezín, Vyšehrad – nikdy nevyužito v boji).
- Rušení klášterů.
- Raabizace – převod církevní půdy na drobné sedláky.
- Souvislá činnost stavebních kanceláří, které záměrně ovlivňují výstavbu ve městě.
- V Evropě velký rozvoj metropolí.

Rýn

Vlevo: Ideální návrh opevněného přímořského přístavního města s citadelou. P. Cataneo, 1554. Vpravo: Mühlheim u Kolína, projekt z roku 1612. Opevněné město. Začlenění starších rýnských hradeb. Symetrické, avšak decentralizované uspořádání budov a náměstí po obou stranách tržiště.

Vlevo: Ideální plán pevnostního města se zvláště opevněnou citadelou. Autor neuveden, kolem r. 1600. Vpravo: Mannheim, objekt založený huguenoty roku 1606 s opevněním podle Speckleho. Zde: Plán z r. 1622 po zničení za třicetileté války. Radiální ulice v citadele, uzavřené bloky mezi pravouhlymi ulicemi ve městě.

Industriální město

18. - 19. století.

Důvody změn:

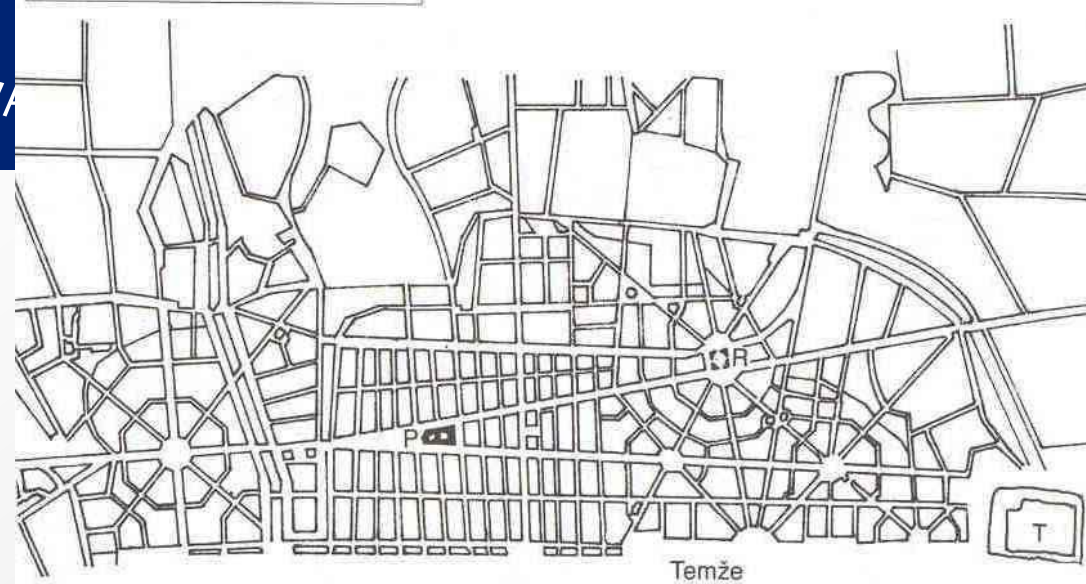
- Politické změny – zrušení nevolnictví, možnost migrace.
- Demografická revoluce – růst populace na venkově.
- Průmyslová revoluce – nutnost většího počtu dělníků v továrnách.

Industriální město - znaky

- ❑ Prudký populační růst v důsledku technologických (pracovních příležitosti) a sociálních (zrušení nevolnictví) změn – vznikají miliónová města.
- ❑ Bourání opevnění a s ním souvisící rozvolňování měst – úpadek center, rozvoj příměstských částí.
- ❑ Monofunkční zónování – obytné, dělnické, průmyslové části.
- ❑ Posilování středních vrstev na předměstí, centrální hierarchie se mění v sektorovou.
- ❑ Průmysl (vznikala nová města okolo center průmyslu), strojírenství, doprava.
- ❑ Vniká regionální až národní úroveň z hlediska významu.

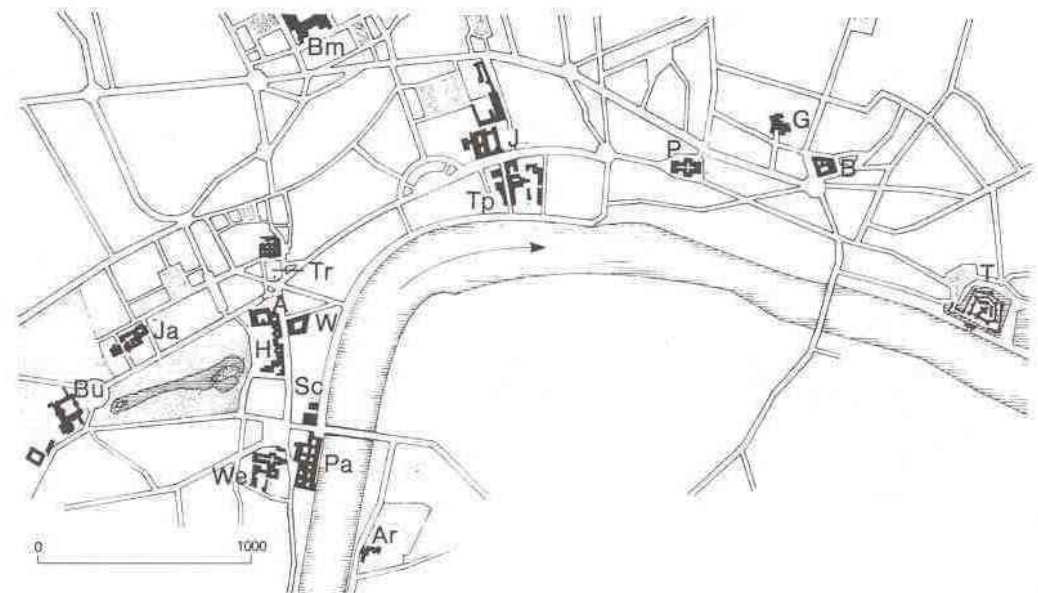
Rozvoj evropských metropolí

- ❑ Přestavby historických gotických jader po požáru, (Londýn), zemětřesení (Lisabon).
- ❑ Z mocenských a reprezentativních důvodů – Paříž, Vídeň, Petrohrad.
- ❑ Asanace starého jádra, výstavby bulvárů, klasicistních uličních bloků (Vídeň, Budapešť’).
- ❑ Např. Vídeň - v místě hradeb Ringstrasse, pás zeleně.

Londýn, projekt nové výstavby od Chr. Wrena po požáru v r. 1666. P Katedrála sv. Pavla, R Royal Exchange, T Tower. (Mo, O)

Londýn

Londýn dnes. Spojení veřejných budov. T Tower, B Anglická banka, G Guildhall, P Chrám sv. Pavla, J Justiční palác, Tr Trafalgarské náměstí, Ja St. James's Palace, Bu Buckinghamský palác, A Admirálie, W Ministerstvo války, H Horse Guards, Sc Scotland Yard, Pa Parlament, We Westminsterské opatství, Ar Archbishops Park, Bm Britské muzeum. (BS, O)

Vídeň

Vídeň, Ringstrasse, zač. v roce 1858 (St, O)

V Votivní chrám

H Nový Hofburg

KM umělecko-historické muzeum

NM přírodovědné muzeum

R radnice

P parlament

U univerzita

J justiční palác

B Burgtheater

O Opera

BV Banka

Bu burza

K kasárny

KG umělecko-průmyslová škola

Industriální město Brno

Růst města:

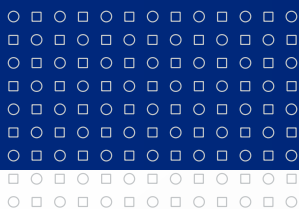
- ❑ Průmyslové okrsky v okolí vodních cest a silnic, později železnice (Zábrdovice, Židenice, Husovice, Komárov).
- ❑ Obytné celky činžovních domů (Židenice – dělnický, Staré Brno - drobní řemeslníci, Komárov – dělnický)

SPORT
5
SPORT

SPORT

SPORT

URBANIZACE

Urbanizace

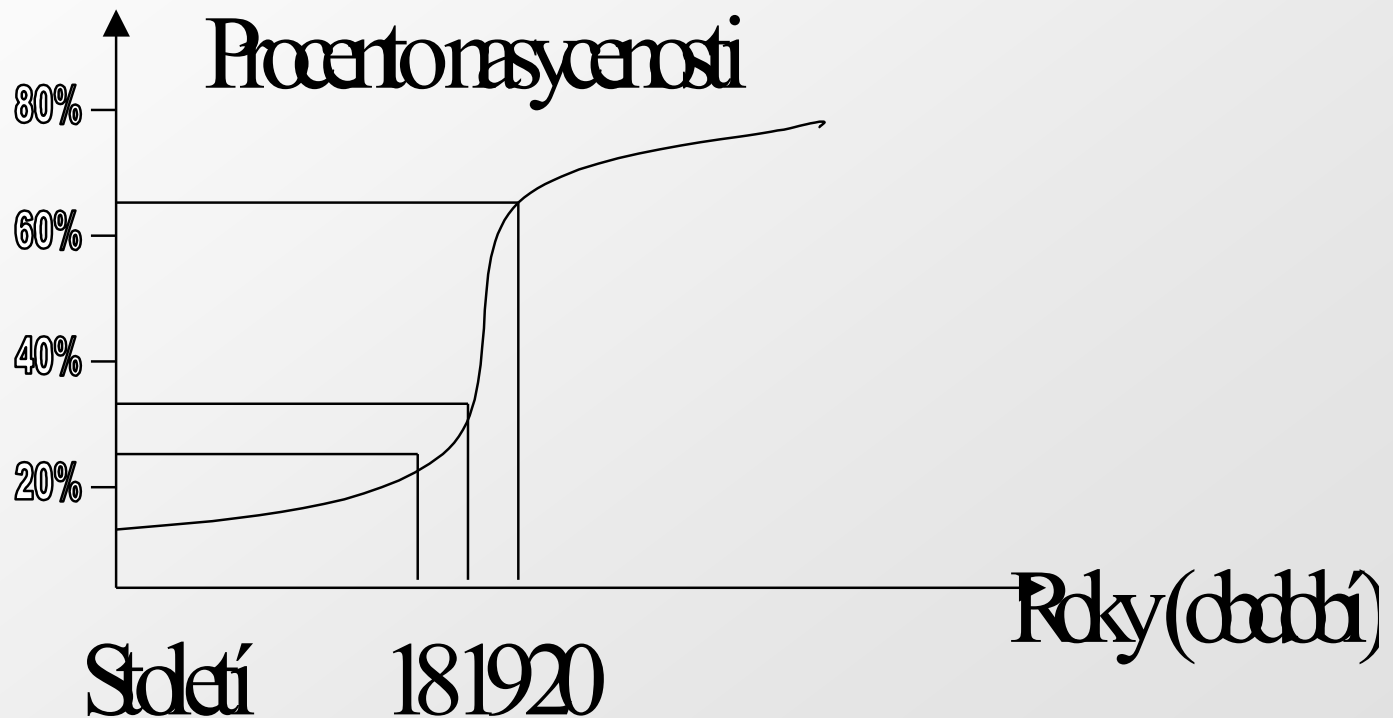
- ☞ *Demograficko - geografický význam (strukturně společenský význam):* relativní růst počtu obyvatel žijících ve městech -
Přímá urbanizace – hlavní zájem sociální geografie.
- ☞ = proces koncentrace obyvatelstva do měst a s tím související změny kultury v nejširším slova smyslu.

- ☞ *Sociální, kulturní a psychologický význam:* růst relativního počtu obyvatel žijících městským způsobem života nezávisle na prostředí. Nepřímá urbanizace – hlavní zájem sociologie.

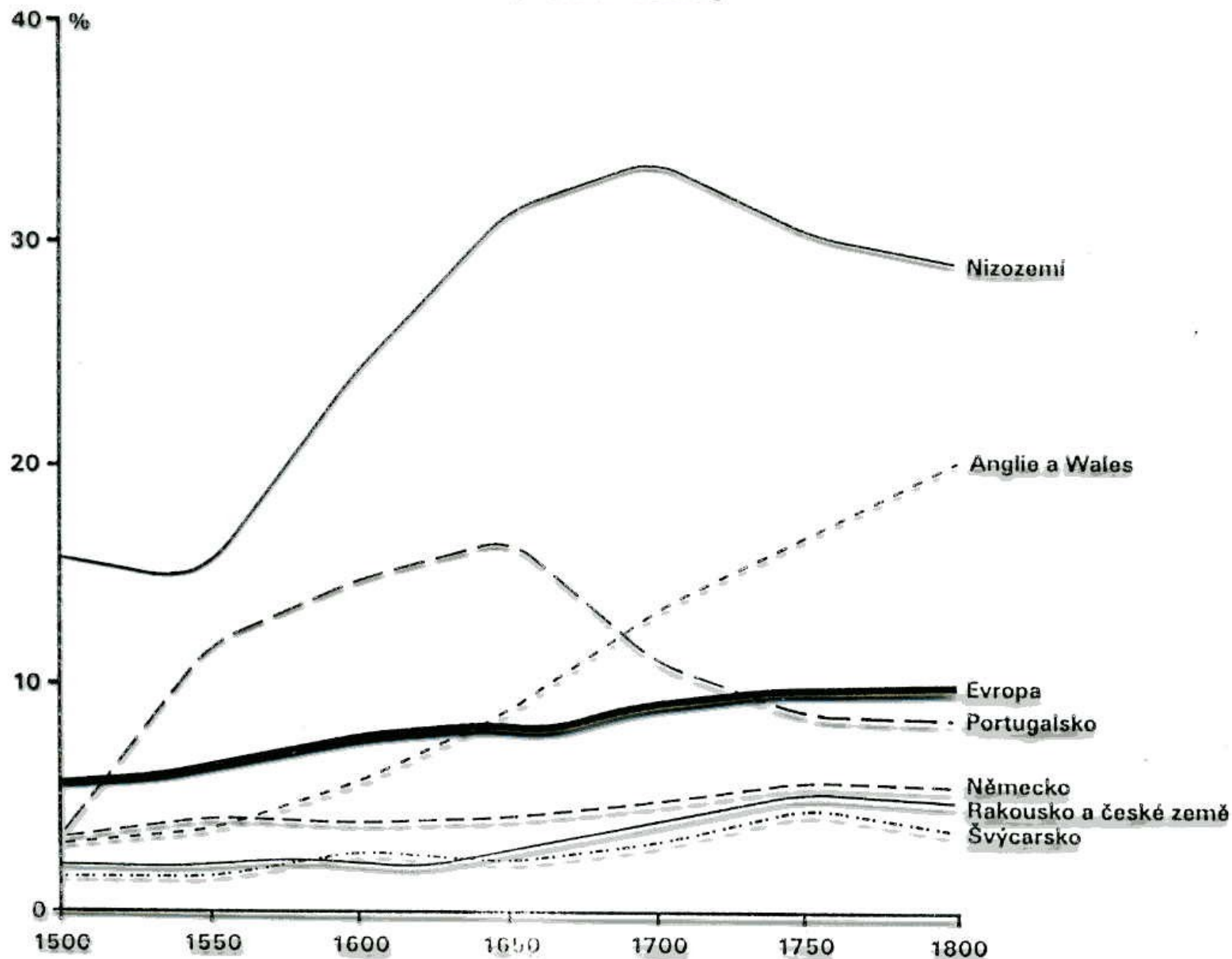
Urbanizace a průmyslová revoluce

- Nutný integrovaný historický, geografický a sociologický přístup.
- Systémová změna a jedna ze složek modernizace spol.
- Není to rychlý růst měst ve středověku a raném novověku.
- Počátky spojeny s průmyslovou revolucí (ale za jistých okolností může probíhat i bez ní).
- Typický průběh podle S-křivky.

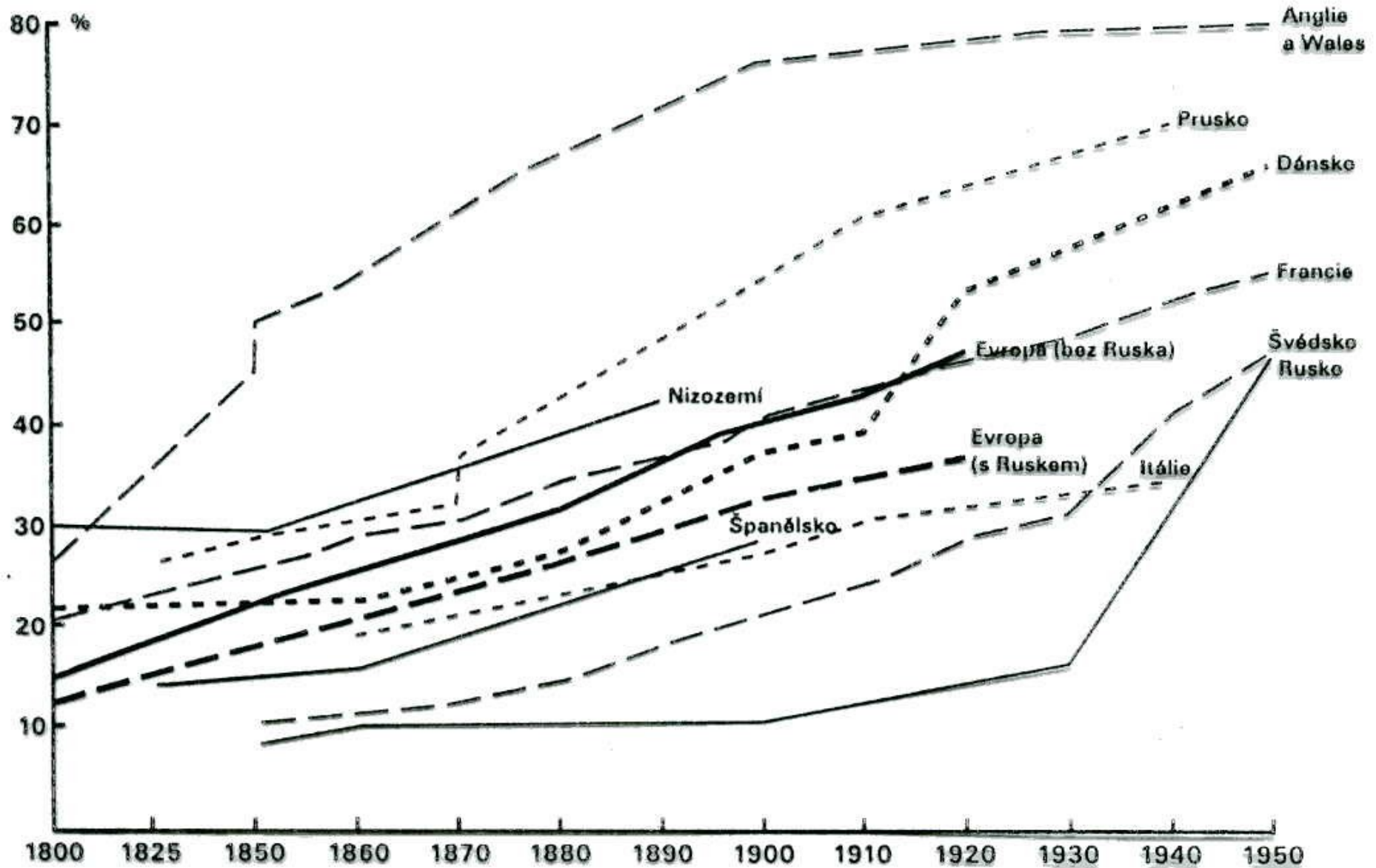
Saturační křivka – míra nasycenosti městského prostoru

Podíl městského obyvatelstva ve vybraných zemích Evropy (1500–1800)

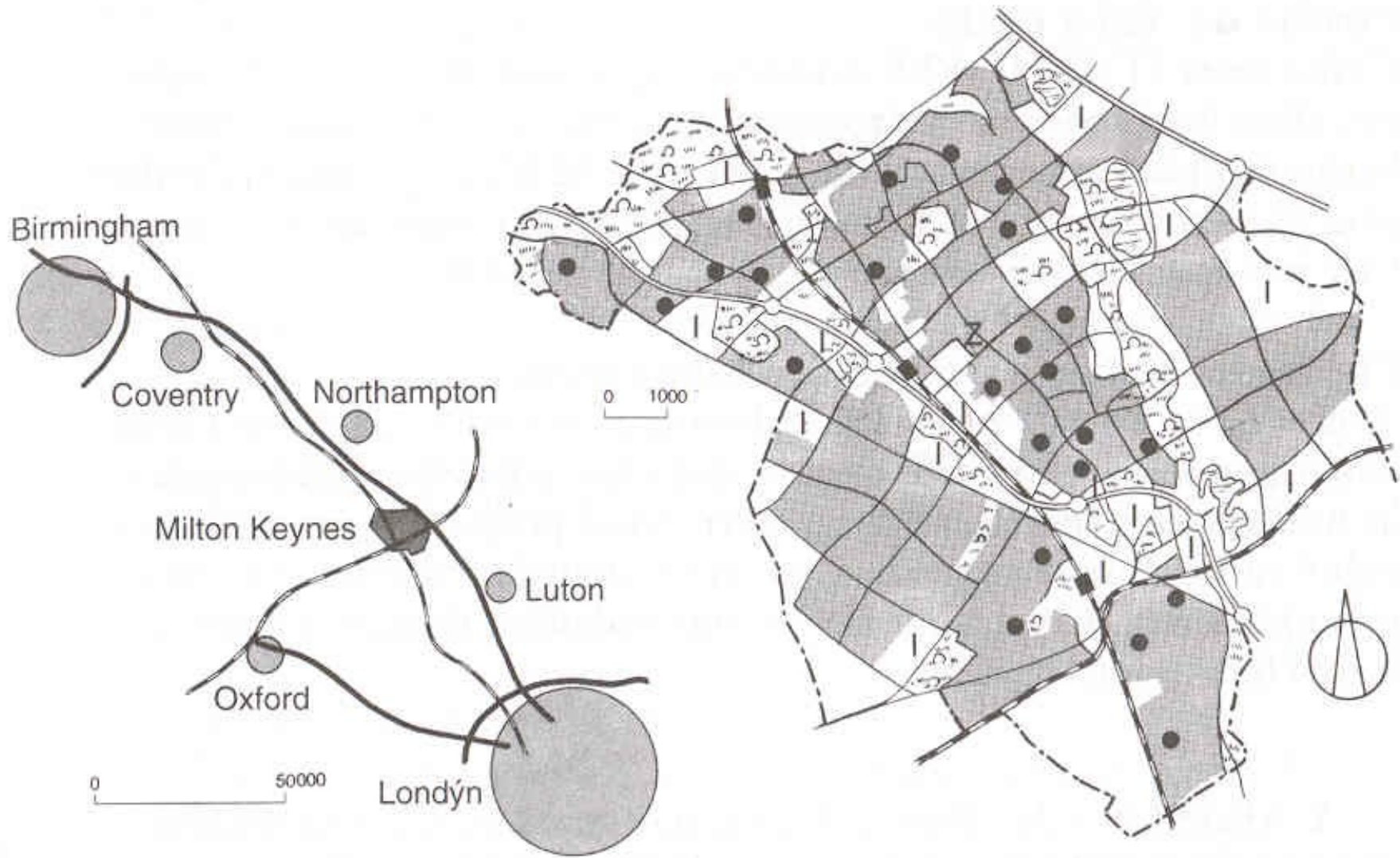

Růst podílu městského obyvatelstva ve vybraných evropských zemích (1800-1950)

Nová výstavba měst 20. století

1. New Towns - zahradní města, odlehčení center měst, koncept Anglie, př. Milton Keynes, fr. Villes Nouvelles.
2. New Communities nová výstavba budovaná soukromými investory (USA).
3. New Cities zcela nové města s více než 250 000 obyv. – Brasilia.
4. Monofunkční města u velkého průmyslového závodu Wolfsburg, Togliatti, Akademsgorodok.
5. Rozvojová města – podpora hospodářského rozvoje regionu.

Milton Keynes, zač. 1967, nové město mezi Londýnem a Birminghamem, odlehčuje aglomeracím obou měst. Na rozdíl od průběžně vyrůstajících měst pouze nepatrně promíšené obytné, pracovní, vybavenostní a rekreační oblasti. Rastrová síť hlavních komunikací. Z administrativní centrum, I průmysl, řemesla; vyrastrování = obytné plochy; tečky = místní centra. (Podle I. Moseho a N. Lanfera).

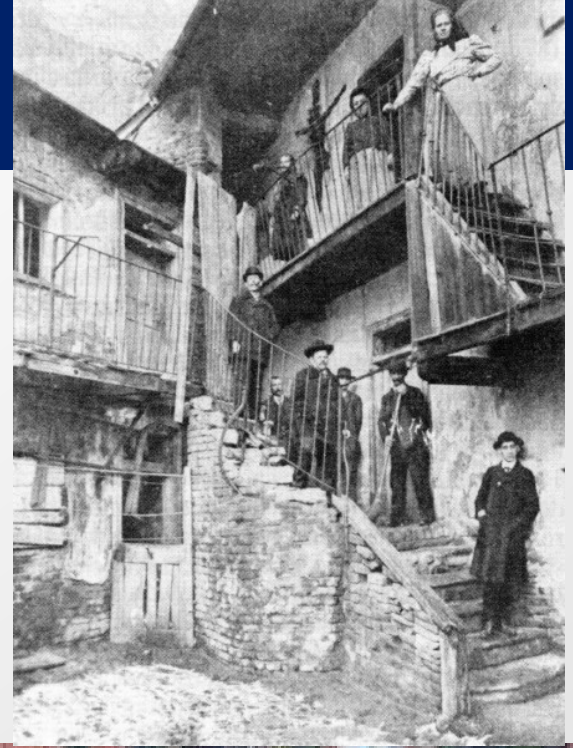
Vývoj měst v S Americe

- Chybí historická tradice, neexistuje gotické město.
- Město se vyvíjí v souvislosti s průmyslovou revolucí, pravoúhlý skelet města.
- Centrum – DOWN TOWN - mrakodrapy.
- Ostatní nízkopodlažní individuální nebo řadové domy.
- Sociální segregace.
- Kondominium jako uzavřený areál pro stejnou společenskou třídu.
- Extrémní závislost na individuální automobilové dopravě.
- Služby na okraji města nebo u dálnic.
- Rozsáhlé průmyslové areály.

Město 20. století

- ❑ Návrat k nízkopodlažní zástavbě - výstavby vilových čtvrtí v zeleni.
- ❑ Zahradní město koncept Howarda (1902) – svébytné město nezávislé na původním sídle, uzavřené místa bydliště – pracoviště, obsluhy a rekreace, koncept venkovské zástavby v městském organismu, sousedské vztahy.
- ❑ Dělnické kolonie jednoduché nízkopodlažní stavby na malém pozemku s vlastní zahrádkou, stejné stavební materiály, stejné technologie, stejná dispozice domu, již bez přímé vazby na továrnu.
- ❑ Výstavba velkých obytných bloků (Rudá Vídeň 1919-1934) Sociální hledisko přidělování bytů, doplnění TI, bloková výstavba, kolektivismus.
- ❑ Česko velké urbanistické koncepty Gočár – Hradec Králové, Kotěra – Zlín.

RZITA

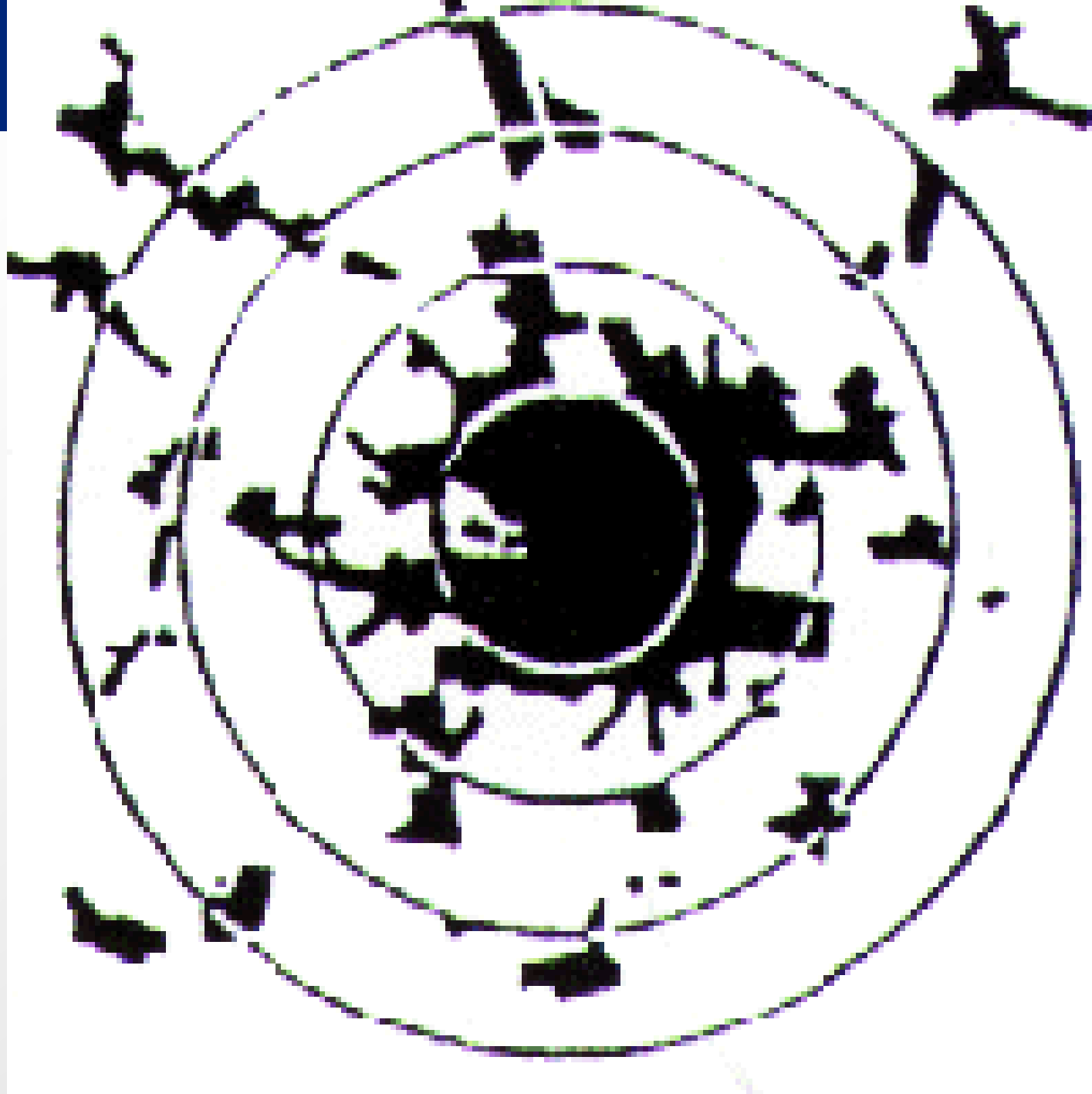

Brno na začátku století

Dělnická zástavba:

- ❏ *Kamenná kolonie* (zástavba ležící nad Svratkou na Červeném kopci naproti areálu výstaviště) – vznikla ve starém opuštěném lomu.
- ❏ *Zárybec* (Královo pole) – prostor za nádražím u bývalých rybníků na Ponávce.
- ❏ *Divišova kolonie* - mezi železniční tratí č. 250 a sídlištěm Lesná.
- ❏ *Podstránská kolonie* - poblíž Stránské skály.
- ❏ *Písečník* – dnešní Štefánikova čtvrť.

Brno - 1918

Města po 2. sv. válce

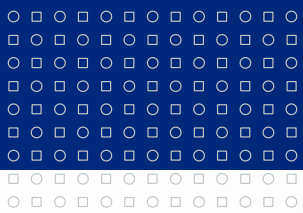
Západní Evropa:

- Likvidace důsledků války, zničená centra měst, průmyslové závody i obytné čtvrti.
- Rozvoj nízkopodlažní individuální výstavby – hypotéka dostupná i pro střední vrstvu.
- Rekonstrukce (obnova historického jádra).
- Města zvětšují svůj plošný rozsah.
- Rychlé vyřešení bytové nouze.

Města po 2. sv. válce

Východní Evropa:

- Rozvoj panelové výstavby levných a málo kvalitních bytů.
- Velkorysé lidsky odlidštěné centrální plochy – náměstí, nebo magistrály, velké vzdálenosti, malé byty, nekvalitní technologie, nedostatek zeleně, monotóní výraz, nízké nájemné, nedostatek investic.
- Neosobní přístup při řešení zástavby.
- Přerod v socialistické město.

Více přístě!

